

2018/2088(INI)

11.12.2018

OPINIA

Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

dla Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i Energii

w sprawie kompleksowej europejskiej polityki przemysłowej w dziedzinie sztucznej inteligencji i robotyki
(2018/2088(INI))

Sprawozdawca komisji opiniodawczej (*): Michał Boni

(*): Zaangażowana komisja – art. 54 Regulaminu

PA_NonLeg

WSKAZÓWKI

Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych zwraca się do Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i Energii, jako komisji przedmiotowo właściwej, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

- uwzględniając komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów pt. „Sztuczna inteligencja dla Europy” (COM(2018)0237),
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 16 lutego 2017 r. zawierającą zalecenia dla Komisji w sprawie przepisów prawa cywilnego dotyczących robotyki¹,
- A. mając na uwadze, że sztuczna inteligencja jest jedną ze strategicznych technologii XXI wieku, zarówno w Europie, jak i na świecie, która przynosi pozytywne zmiany gospodarce europejskiej i umożliwia innowacje, produktywność, konkurencyjność i dobrobyt;
- B. mając na uwadze, że należy rozwijać europejskie ramy dla sztucznej inteligencji przy pełnym poszanowaniu praw podstawowych zapisanych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, a w szczególności zasad ochrony danych, prywatności i bezpieczeństwa;
- C. mając na uwadze, że antropocentryczna sztuczna inteligencja oraz antropocentryczne uczenie się maszyn stanowią zaletę dla społeczeństwa europejskiego i mogą pomóc w rozwiązaniu niektórych z najpilniejszych wyzwań społecznych, przynosząc obywatelom wymierne korzyści;
1. wzywa Komisję oraz inne właściwe instytucje do bliskiej współpracy z naukowcami różnych dziedzin, aby identyfikować, wspierać i zwielokrotnić potencjalne pozytywne skutki innowacyjnych zastosowań sztucznej inteligencji, badać i łagodzić potencjalne szkodliwe skutki złośliwych lub niewłaściwych zastosowań sztucznej inteligencji oraz im zapobiegać, a także opracowywać odpowiednie narzędzia, strategie polityczne i normy gwarantujące etyczne zarządzanie aplikacjami sztucznej inteligencji; podkreśla potrzebę opracowywania programów dzielenia się wiedzą, także o charakterze transgranicznym, aby ułatwić opracowywanie wspólnych strategii przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego; zauważa, że w dziedzinach badań, w których istnieją bardziej zaawansowane metody rozwiązywania problemów związanych z podwójnym zastosowaniem, takich jak bezpieczeństwo i ochrona prywatności, należy zidentyfikować wzorcowe praktyki oraz zastosować je w dziedzinie sztucznej inteligencji;
2. podkreśla, że szkodliwe lub niewłaściwe wykorzystywanie sztucznej inteligencji może stanowić zagrożenie bezpieczeństwa cyfrowego i fizycznego, a także bezpieczeństwa publicznego, jako że sztuczna inteligencja może być wykorzystywana do prowadzenia zakrojonych na szeroką skalę, precyzyjnie wymierzonych i wysoce skutecznych ataków na usługi społeczeństwa informacyjnego, a także do prowadzenia kampanii dezinformacyjnych i ogólnie do ograniczania prawa obywateli do samostanowienia;

¹ Teksty przyjęte, P8_TA(2017)0051.

zwraca uwagę, że szkodliwe lub niewłaściwe stosowanie sztucznej inteligencji może również stanowić zagrożenie dla demokracji oraz praw podstawowych;

3. podkreśla, że prawo do poszanowania życia prywatnego oraz ochrona danych osobowych zapisane w art. 7 i 8 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej oraz w art. 16 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej odnoszą się do wszystkich dziedzin robotyki oraz do wszystkich innych dziedzin, w których może być wykorzystywana sztuczna inteligencja, m.in. w technologiach dużych zbiorów danych, uczeniu się maszyn i internecie rzeczy, a także że w dziedzinie systemów sztucznej inteligencji należy w pełni przestrzegać unijnych ram prawnych dotyczących ochrony danych; potwierdza poparcie dla opracowanego przez Komisję planu działania w zakresie technologii finansowej pt. „W kierunku bardziej konkurencyjnego i innowacyjnego europejskiego sektora finansowego”, w którym podkreślono, jak ważną rolę uregulowania prawne mogą odegrać w ułatwianiu innowacji technologicznych i lepszym zrozumieniu nowatorskich modeli biznesowych i rozwoju rynku dzięki umożliwieniu organom regulacyjnym nadzoru nad firmami w oparciu o unijne ramy prawne;
4. wzywa Komisję do zadbania o to, aby wszelkie unijne ramy prawne dotyczące sztucznej inteligencji wprowadzane w przyszłości gwarantowały prywatność i poufność komunikacji, ochronę danych osobowych, a także przestrzeganie zasad: zgodności z prawem, rzetelności i przejrzystości, ochrony danych już w fazie projektowania oraz domyślnej ochrony danych, celowości, ograniczenia przechowywania danych, ich dokładności i minimalizacji przy pełnym poszanowaniu unijnego prawa ochrony danych, a także by gwarantowały bezpieczeństwo, ochronę indywidualną oraz inne prawa podstawowe, w tym prawo do wolności wypowiedzi i swobodnego dostępu do informacji; jest zdania, że Komisja powinna regularnie dokonywać oceny wszystkich ram regulacyjnych wprowadzanych w przyszłości, uwzględniając przy tym nowe osiągnięcia technologiczne;
5. podkreśla, że europejskie normy dotyczące sztucznej inteligencji muszą opierać się na zasadach etyki cyfrowej, godności ludzkiej, poszanowania praw podstawowych, ochrony i bezpieczeństwa danych oraz dążeniu do uwzględniania tych zasad już w fazie projektowania, dzięki czemu będą przyczyniać się do budowania zaufania wśród użytkowników; podkreśla, jak ważne jest wykorzystanie potencjału UE do stworzenia silnej infrastruktury dla systemów sztucznej inteligencji, która opierałaby się na wysokich standardach ochrony danych i na szacunku dla człowieka; podkreśla potrzebę systematycznego inwestowania w rozwój potrzebnej w przyszłości wiedzy fachowej, w szczególności inwestowania w szkolenie naukowców i ułatwianie dzielenia się wiedzą przez różne dziedziny nauki, w tym etykę stosowaną, specjalizującą się w technologii sztucznej inteligencji, robotyce, a także w innych powiązanych dziedzinach;
6. wzywa Komisję do wyrażenia zdecydowanego sprzeciwu wobec rozwoju i stosowania autonomicznych systemów uzbrojenia zasilanych sztuczną inteligencją we wszystkich ramach unijnych;
7. z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Komisji polegającą na stworzeniu europejskiego sojuszu na rzecz sztucznej inteligencji, którego zadaniem byłoby opracowanie wszechstronnych wskazówek etycznych i zaleceń politycznych odnośnie do sztucznej

inteligencji; podkreśla znaczenie aktywnego uczestnictwa w światowych sojuszach oraz forach dotyczących sztucznej inteligencji, aby umożliwić dzielenie się wiedzą i kompleksowe zrozumienie obaw dotyczących prywatności danych, przejrzystości i bezpieczeństwa przy opracowywaniu i wdrażaniu systemów sztucznej inteligencji; w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje prace grupy ekspertów wysokiego szczebla ds. sztucznej inteligencji, która pełni funkcję grupy sterującej pracami sojuszu na rzecz sztucznej inteligencji; wzywa Komisję do zapewnienia udziału organów ochrony danych w tej grupie wysokiego szczebla, do zakończenia jej prac w sposób otwarty i przejrzysty, a także do opublikowania wytycznych; zachęca ponadto Komisję do dalszych prac nad ogólnounijnym podejściem do sztucznej inteligencji, które będzie antropocentryczne i zarządzane przez człowieka, a także do aktywnego propagowania wysokich standardów unijnych w dziedzinie sztucznej inteligencji na szczeblu międzynarodowym;

8. podkreśla, że wszelkie systemy sztucznej inteligencji muszą być opracowywane przy poszanowaniu zasad przejrzystości i odpowiedzialności za algorytm, które umożliwiają zrozumienie działań tych systemów przez człowieka; zauważa, że aby zbudować zaufanie do sztucznej inteligencji i umożliwić jej rozwój, użytkownicy muszą być świadomi tego, w jaki sposób wykorzystuje się ich dane, inne dane oraz dane zaczerpnięte z ich danych oraz muszą wiedzieć, kiedy komunikują się lub nawiązują kontakt z systemem sztucznej inteligencji lub z osobami wspieranymi przez taki system; uważa, że przyczyni się to do lepszego zrozumienia i większego zaufania ze strony użytkowników; podkreśla, że zasada zrozumiałości decyzji musi być normą unijną zgodnie z art. 13, 14 i 15 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych; przypomina, że w ogólnym rozporządzeniu o ochronie danych przewidziano już prawo do informacji o zasadach rządzących przetwarzaniem danych; zwraca uwagę, że zgodnie z art. 22 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osoby fizyczne mają prawo do interwencji ze strony człowieka w przypadkach, gdy na ich sytuację w znacznym stopniu wpływa decyzja oparta na zautomatyzowanym przetwarzaniu;
9. podkreśla, że Komisja, Europejska Rada Ochrony Danych, krajowe organy ochrony danych i inne niezależne organy nadzorcze powinny odtąd odgrywać kluczową rolę w promowaniu przejrzystości, sprawiedliwości proceduralnej oraz pewności prawa w ogóle, a w szczególności konkretnych standardów ochrony praw podstawowych i gwarancji związanych z wykorzystywaniem przetwarzania i analizy danych; wzywa do ściślejszej współpracy między organami odpowiedzialnymi za nadzór lub regulację zachowania w środowisku cyfrowym; wzywa do zapewnienia tym organom odpowiednich środków finansowych i zasobów kadrowych;
10. zwraca uwagę na znaczenie zajęcia się kwestią tendencyjności podejścia programistów w programowaniu, a tym samym na zapotrzebowanie na zróżnicowaną siłę roboczą we wszystkich dziedzinach sektora informatyki, a także na mechanizmy ochronne, które umożliwiłyby uniknięcie wbudowywania w systemy sztucznej inteligencji uprzedzeń dotyczących płci i wieku;
11. podkreśla znaczenie stworzenia ram regulacyjnych umożliwiających kontrolowanie algorytmów i ich wpływu, a także w efekcie możliwości zatrudniania niezależnych audytorów algorytmów (a nawet tzw. strażników oprogramowania, ang. *software watchdogs*) lub organów regulacyjnych, które mogą analizować decyzje podejmowane

przez sztuczną inteligencję;

12. podkreśla znaczenie jakości i precyzji, a także reprezentatywnego charakteru danych wykorzystywanych w opracowywaniu i wdrażaniu algorytmów, jako że standard tych ostatnich opiera się na danych wykorzystywanych do ich trenowania; zauważa, że nawet wysokiej jakości dane do trenowania algorytmów, wykorzystywane w sposób nieostrożny i nieświadomy, mogą prowadzić do utrwalania dotychczasowej dyskryminacji i niesprawiedliwości; zauważa, że wykorzystywanie złej jakości, przestarzałych, niepełnych lub nieprawidłowych danych na różnych etapach przetwarzania może skutkować nietrafnymi prognozami i ocenami, a co za tym idzie, tendencyjnością, co w efekcie może prowadzić do naruszania praw podstawowych osób fizycznych lub całkowicie nieprawidłowych wniosków lub fałszywych wyników; dlatego też uważa, że w epoce dużych zbiorów danych należy dołożyć starań, aby algorytmy były trenowane w oparciu o reprezentatywne próby wysokiej jakości danych w celu osiągnięcia równowagi statystycznej; podkreśla, że nawet przy wykorzystaniu dokładnych danych wysokiej jakości analiza predykcyjna oparta na sztucznej inteligencji może dać jedynie prawdopodobieństwo statystyczne; przypomina, że na mocy ogólnego rozporządzenia o ochronie danych dalsze przetwarzanie danych osobowych do celów statystycznych, w tym do trenowania sztucznej inteligencji, może prowadzić jedynie do powstania danych zagregowanych, których nie można ponownie zastosować do osób fizycznych;
13. wzywa Komisję, państwa członkowskie i organy ochrony danych do określenia i podjęcia wszelkich możliwych środków, aby zapobiec dyskryminacji i tendencyjności algorytmicznej lub ograniczyć je do minimum, a także do opracowania solidnych wspólnych ram etycznych na potrzeby przejrzystego przetwarzania danych osobowych i zautomatyzowanego podejmowania decyzji, aby ramy te mogły być pomocą w korzystaniu z danych i egzekwowaniu prawa Unii;
14. podkreśla, że choć należy wspierać postęp na rzecz społeczeństwa i środowiska, badania naukowe nad sztuczną inteligencją oraz inne powiązane działania należy prowadzić zgodnie z zasadą ostrożności oraz przy poszanowaniu praw podstawowych; zwraca uwagę, że wszyscy zaangażowani w opracowywanie, wdrażanie, rozpowszechnianie sztucznej inteligencji i korzystanie z niej powinni brać pod uwagę i szanować godność ludzką, a także samostanowienie i dobrostan (zarówno fizyczny, jak i psychiczny) jednostek i całego społeczeństwa, przewidywać potencjalny wpływ na bezpieczeństwo, a także podejmować odpowiednie środki ostrożności proporcjonalne do poziomu ochrony, m.in. szybkie ujawnianie czynników, które mogłyby stanowić zagrożenie dla społeczeństwa lub środowiska; podkreśla potrzebę skoordynowanego podejścia, aby zapewnić częste przeprowadzanie ocen systemów sztucznej inteligencji i ich składników w oparciu o analizę ryzyka; zwraca uwagę na znaczenie opracowania i egzekwowania kompleksowego zestawu zasad dotyczących audytu i wytycznych dotyczących opracowywania i wdrażania systemów sztucznej inteligencji, a także mechanizmów bezpieczeństwa i sygnalizowania, których celem jest zmniejszenie ryzyka naruszenia tych systemów;
15. zauważa, że wszystkie strategie dotyczące sztucznej inteligencji i robotyki powinny opierać się na następujących zasadach:

- a) roboty i sztuczna inteligencja to narzędzia o wielorakich zastosowaniach; roboty i sztuczna inteligencja nie powinny być projektowane wyłącznie lub przede wszystkim do zabijania ludzi lub czynienia im szkody; należy zagwarantować prawa indywidualne i podstawowe wolności, w szczególności integralność (fizyczną i psychiczną), godność i tożsamość człowieka; podkreśla się wyższość jednostki ludzkiej nad wyłącznym interesem nauki lub społeczeństwa;
- b) ludzie są jednostkami odpowiedzialnymi; prawodawcy powinni dołożyć starań, aby nowe technologie były zgodne z obowiązującymi przepisami i prawami podstawowymi;
- c) roboty i sztuczna inteligencja jako produkty powinny być projektowane w taki sposób, aby były bezpieczne i dostosowane do przewidzianych celów, podobnie jak inne produkty;
- d) roboty i sztuczna inteligencja to dobra produkcyjne; nie powinny być projektowane, aby zwodzić i wykorzystywać niechronionych użytkowników; przeciwnie, powinno być wyraźnie widoczne, że chodzi o maszynę;
- e) należy wyznaczyć osobę ponoszącą odpowiedzialność prawną za robota lub system sztucznej inteligencji; w przypadku poważnego zaniedbania bezpieczeństwa i ochrony odpowiedzialność powinien ponosić producent, nawet jeżeli umowa z użytkownikiem zawiera klauzulę o braku odpowiedzialności;
16. podkreśla potrzebę włączenia opinii publicznej w proces rozwoju sztucznej inteligencji; wzywa zatem Komisję do publikowania w ramach otwartego programowania wszelkich algorytmów, narzędzi i technologii finansowanych lub współfinansowanych ze środków publicznych;
17. zwraca uwagę, że w przypadkach, gdy ryzyko stanowi nieunikniony i integralny element badań nad sztuczną inteligencją, należy opracować i stosować wiarygodne protokoły oceny ryzyka i zarządzania nim, uwzględniając przy tym fakt, że ryzyko powstania szkody nie może być wyższe niż ryzyko mogące wystąpić w życiu codziennym (tj. ludzie nie mogą być narażeni na większe ryzyko lub ryzyko dodatkowe w stosunku do tego, na które są narażeni w życiu codziennym).

INFORMACJE O PRZYJĘCIU PRZEZ KOMISJĘ OPINIODAWCZĄ

Data przyjęcia	10.12.2018
Wynik głosowania końcowego	+: 30 -: 0 0: 1
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Martina Anderson, Monika Beňová, Michał Boni, Cornelia Ernst, Romeo Franz, Nathalie Griesbeck, Jussi Halla-aho, Monika Hohlmeier, Sophia in 't Veld, Dietmar Köster, Juan Fernando López Aguilar, Roberta Metsola, Claude Moraes, Péter Niedermüller, Ivari Padar, Giancarlo Scottà, Birgit Sippel, Csaba Sógor, Helga Stevens, Bodil Valero, Harald Vilimsky, Josef Weidenholzer
Zastępcy obecni podczas głosowania końcowego	Marek Jurek, Jean Lambert, Angelika Mlinar, Maite Pagazaurtundúa Ruiz, Barbara Spinelli, Axel Voss
Zastępcy (art. 200 ust. 2) obecni podczas głosowania końcowego	Lucy Anderson, Margrete Auken, Anthea McIntyre

GŁOSOWANIE KOŃCOWE W FORMIE GŁOSOWANIA IMIENNEGO W KOMISJI OPINIODAWCZEJ

30	+
ALDE	Nathalie Griesbeck, Sophia in 't Veld, Angelika Mlinar, Maite Pagazaurtundúa Ruiz
ECR	Jussi Halla-aho, Marek Jurek, Anthea McIntyre, Helga Stevens
ENF	Giancarlo Scottà
GUE/NGL	Martina Anderson, Cornelia Ernst, Barbara Spinelli
PPE	Michał Boni, Monika Hohlmeier, Roberta Metsola, Csaba Sógor, Axel Voss
S&D	Lucy Anderson, Monika Beňová, Dietmar Köster, Juan Fernando López Aguilar, Claude Moraes, Péter Niedermüller, Ivari Padar, Birgit Sippel, Josef Weidenholzer
VERTS/ALE	Margrete Auken, Romeo Franz, Jean Lambert, Bodil Valero

0	-

1	0
ENF	Harald Vilimsky

Objaśnienie używanych znaków:

+ : za

- : przeciw

0 : wstrzymało się